

VERZLUNARMANNAFÉLAG REYKJAVÍKUR

HÚSI VERZLUNARINNAR · 103 REYKJAVÍK · SÍMI 568 7100

Félagsmálanefnd Alþingis
Neðri deild Alþingis
Þórshamri v/Templarasund
150 Reykjavík

Alþingi
Erindi nr. Þ 120/1543
komudagur 17/4 1996

Reykjavík, 17. apríl 1996

Efni: Athugasemdir við frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 80/1938, um stéttarfélög og vinnudeilur með síðari breytingum.

Verzlunarmannafélag Reykjavíkur hefur móttengið bréf yðar dags. 27. mars sl., þar sem óskað er umsagnar félagsins á frumvarpi til laga um stéttarfélög og vinnudeilur. Félagið þakkar félagsmálanefnd Alþingis fyrir að fá tækifæri til að koma sjónarmiðum sínum varðandi frumvarpið á framfæri við nefndina.

Félagið vill láta þá almennu skoðun í ljós, að verði frumvarpið að lögum, væri stigið stórt skref til aukinnar miðstýringar í stéttarfélögum þar sem dregið væri úr valdi hins almenna félagsmanns frá því sem nú er. Einnig er með frumvarpinu um alvarlega íhlutun ríkisvaldsins í innri málefni stéttarfélaga að ræða, bæði er varðar skipulag og starfshætti þeirra.

Við munum nú gera athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins, í sömu röð og þær koma fyrir í frumvarpinu.

1. gr.

Í 1. gr. er kveðið á um heimild til stofnunar vinnustaðafélaga, en samningar þeirra félaga eiga að gilda um alla starfsmenn félagsins.

Verzlunarmannafélag Reykjavíkur vekur athygli á þeim rökum sem fram hafa komið m.a. af hálfu Alþýðusambands Íslands um að ákvæðið brjóti í bága við Mannréttinda- og Félagsmálasáttmála Evrópu og samþykktir Alþjóðavinnuumálastofnunarinnar, einkum nr. 87 og 98. Einnig raskar ákvæðið gildandi forgangréttarákvæðum kjarasamninga og verður að skoðast sem bein íhlutun ríkisvaldsins í kjarasamninga og innri málefna stéttarfélaga. Jafnframt er það álit VR að ekki sé þörf á ákvæðum um slík vinnustaðafélög þar sem ekkert sé því til fyrirstöðu í núgildandi lögum að gerðir séu vinnustaðasamningar. VR hefur ítrekað tekið undir sjónarmið stærsta viðsemjanda síns, Flugleiða hf., um gerð vinnustaðasamninga án þess að því hafi verið svarað af fyrirtækisins hálfu. Vilji til að gera vinnustaðasamninga er í raun allt sem þarf á grundvelli núgildandi laga. Athygli skal vakin á því að þó svo að vinnustaðafélög yrðu stofnuð þá breytir það í sjálfu sér engu um viðsemjanda stéttarfélagsins, ef fyrirtækið er innan Vinnuveitendasambands Íslands sem fer með samningsumboð fyrir félagsmenn sína. Ef markmiðið er að færa starfsmenn nær ráða-

mönnum fyrirtækja við gerð samninga þá breytir ákvæði frumvarpsins engu um það vegna skipulags samtaka vinnuveitenda.

2. gr.

Í greininni eru m.a. tvö nýmæli. Annars vegar er samninganefnd falið vald til að gera kjarasamninga sem félagsmönnum er einungis gefinn kostur á að fella. Félagsmenn eru ekki inntir álits hvort þeir séu sammála samningi heldur hvort þeir séu á móti. Hér er öllum venjulegum lýðræðisreglum snúið við. Eðlilegt er að leggja samning fyrir til samþykktar. Þetta ákvæði mun frekar leiða til enn minni þátttöku í afgreiðslu samninga en nú er og auka miðstýringu við gerð samninga.

Hins vegar er reglum um afgreiðslu samninga breytt. Þær miða að því að mun erfiðara verður fyrir félagsmenn að fella samninga þar sem gert er ráð fyrir lágmarksþátttöku við afgreiðslu samninga og gerður er munur á vægi atkvæða með þeim hætti að afstaða þess sem situr heima vegur þyngra en þess er neytir atkvæðisréttar. Lögfesting á misvægi atkvæða eftir skoðunum félagsmanna er óforsvaranleg. VR leggur áherslu á að við afgreiðslu samninga gildi sú meginregla eins og við aðrar atkvæðagreiðslur að meirihluti þeirra sem afstöðu tekur ráði niðurstöðunni.

4. gr.

Varðandi vinnustöðvun er eðlilegt að til séu skýrar reglur um hvenær vinnustöðvun sé heimil. Numin er úr gildi heimild fyrir trúnaðarmannaráð félaga að boða til vinnustöðvunar. Rétt er að benda á, að áður en trúnaðarmannaráð beita þeirri heimild, efna félög yfirleitt til félagsfunda þar sem tekin er afstaða til vinnustöðvunar. Eðlilegt er að það sé hlutverk trúnaðarmannaráða félaga að útfæra verkfallsheimildina og hvenær henni verði beitt miðað við framgang samninga. Þessi réttur trúnaðarmannaráða stéttarfélaga á sér langa og vel rökstudda hefð og byggir á fulltrúalýðræði sem gefist hefur vel. Með frumvarpinu virðist sem verið sé að lögfesta aðferð sem gildir um opinbera starfsmenn þar sem í atkvæðagreiðslu er tekin ákvörðun um á hvaða degi verkfall skuli hefjast. Þær reglur hafa reynst illa og torveldað samningsgerð og því engin ástæða til að taka þær upp í frumvarpinu.

Í síðustu málsgrein er samninganefnd félags veitt heimild til að fresta boðaðri vinnustöðvun um allt að 14 daga eða aflýsa. Hér er samninganefnd félags veitt vald til að breyta ákvörðun félagsmanna sem gengur þvert á yfirlýsingar félagsmálaráðherra um að verið sé að færa valdið til hins almenna félagsmanns.

Við atkvæðagreiðslur er gerður greinarmunur á hvort vinnustöðvun tekur til hóps eða starfsgreinar innan félagsins eða félagsins alls. Ríkari kröfur eru gerðar til þátttöku í atkvæðagreiðslu ef vinnustöðvun tekur til hluta félagsmanna heldur en ef vinnustöðvun á að ná til félagsins alls og beitt er póstafrangi. Þetta getur leitt til ósanngjarnar niðurstöðu og er brot á almennri jafnræðisreglu. Engin rök eru fyrir því að gera greinarmun á afgreiðslu starfsgreinar eða hóps innan félags til vinnustöðvunar en hjá öllum félagsmönnum. Þessi mismunur getur leitt til þess að stór félög eins og VR skipti sér upp í minni félög til að auðvelda afgreiðslu mála. Það þýðir fjölgun stéttarfélaga.

Varðandi almennt um atkvæðagreiðslur í frumvarpinu og hve flóknar og ósanngjarnar þær geta orðið er vísað til fylgiblaðs með athugasemdum þessum.

6. gr.

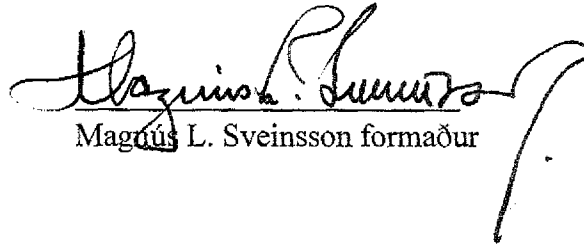
Sáttasemjara eru fengin mikil völd í frumvarpinu. Það sem einkum er athuga-vert er vald sáttasemjara til að tengja ýmis félög saman í atkvæðagreiðslu, jafnvel fé- lög sem ekki standa í kjarabaráttu. Vald sáttasemjara verður því mikið og getur leitt til óeðlilegrar niðurstöðu. Til dæmis getur sáttasemjari tengt atkvæðagreiðslu iðnaðar- mannafélaga við atkvæðagreiðslu VR, sem getur leitt til þess að þó svo að allir iðnaðarmenn greiði atkvæði gegn miðlunartillögu þá gæti hún samt verið samþykkt með atkvæðum VR. Þetta getur tæpast flokkast undir aukið lýðræði.

Einnig er gagnrýnivert hve hlutfall þeirra sem greiða þurfa atkvæði gegn miðlunartillögu er hátt. Slíkt hlýtur að leiða hugann að skiptingu félaga í minni einingar sem leiðir til fleiri stéttfélaga. Fyrir VR þýðir þetta t.d. að þó 4.000 félags- menn greiði atkvæði gegn miðlunartillögu og engin með er hún samt samþykkt! Hér er um hróplegt misvægi atkvæða að ræða eftir skoðunum manna.

Í stuttu máli má segja að frumvarpið feli í sér **aukna miðstýringu** m.a. með auknum völdum samninganefnda, **hvetji til fjölgunar stéttarfélaga** og **misskipti vægi atkvæða félagsmanna** eftir því hvaða skoðun þeir hafa. Öll þessi atriði hljóta að þurfa frekari skoðunar við og þá í samráði við þá sem þau beinast að.

Verzlunarmannafélag Reykjavíkur er reiðubúið að skýra sjónarmið sín frekar fyrir nefndinni ef þess er óskað.

Virðingarfyllst,
F.h. Verzlunarmannafélags Reykjavíkur

Magnús L. Sveinsson formaður

Hjálagt:

Skýring á atkvæðagreiðslu.

Atkvæðagreiðslur

í frumvarpi um stéttarfélög og vinnudeilur

Hverjir greiða atkvæði	Allir í viðkomandi stéttarfélagi	"Fyrirtækja-stéttarfélag"	Hluti félagsmanna eða starfsmenn fyrirtækis innan stéttarfélags
Atkvæðagreiðsla			
Samþykkt eða höfnun samninga	Aðferð 1 a) A.m.k. 20% félagsmanna þurfa að greiða atkvæði og meirihluti þeirra þarf að vera á móti samningi til að fella hann. eða b) Ef viðhöfð er póstatkvæðagreiðsla ræður einfaldur meirihluti samþykkt eða höfnun samnings.		Aðferð 2
Samþykkt eða höfnun miðlunartillögu sáttasemjara	Aðferð 2 A.m.k. 1/3 félagsmanna þarf að fella miðlunartillögu og meirihluti þeirra sem þátt tekur í atkvæðagreiðslu.		
Samþykkt vinnustöðvunar	Aðferð 1		Aðferð 3 A.m.k. 50% þeirra sem samningur nær til þurfa að taka þátt í atkvæðagreiðslu og meirihluti þeirra að samþykkja vinnustöðvun